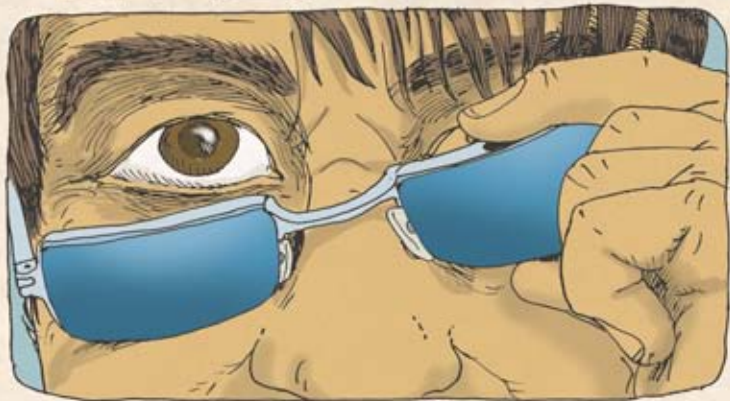

C. S. LEWIS

TA OGABNA
MOČ

ILUSTRIRAL: DAMIJAN STEPANČIČ

X.

OSVOJENO MESTO

1

Mark je vselej dobro spal, ne glede na to, kakšen dan je bil za njim; to noč pa ni bilo spanca. Ni pisal Jane; dan je preživel v skrivanju pred drugimi in nič pametnega ni naredil. Prečuta noč je premaknila vse njegove strahove na novo raven. Teoretično je bil seveda materialist in tista leta, ko nas mučijo nočni strahovi, so bila že mimo (ravno tako v teoriji). A zdaj, ko je veter uro za uro ropotal z okni, je spet začutil tisto staro grozo: tisti posebni znani drget, kot bi mrzli prsti rahlo drseli po hrbtu navzdol. V resnici materializem ni zaščita. Tisti, ki ga iščejo s takim upanjem (ni jih malo), bodo razočarani. Stvar, ki se je bojite, je nemogoča. To je v redu. Se je zato lahko nehate bati? Ne tukaj in zdaj. Torej kaj? Če morate gledati duhove, je bolje, da ne dvomite vanje.

To jutro so ga poklicali bolj zgodaj kot po navadi in sporočilo mu je bilo izročeno skupaj s čajem. Podpredsednik mu je poslal svoje pozdrave in opravičilo, ker mora prositi gospoda Studdocka, naj se nemudoma oglasi pri njem glede najbolj nujne in mučne zadeve. Mark se je oblekel in ubogal.

V Witherjevi sobi je našel Witherja in gospodično Hardcastle. Na Markovo presenečenje in (trenutno) olajšanje ni Wither z ničimer pokazal, da se spomni njunega zadnjega srečanja. Zares, njegov nastop je bil prijazen, celo spoštljiv, čeprav izjemno resen.

»Dobro jutro, dobro jutro, gospod Studdock,« je pozdravil. »Z največjim obžalovanjem, da sem – no – na kratko, ne bi vas prikrajšal za zajtrk, če ne bi čutil, da bi v vaše dobro morali biti v najbolj zgodnjem možnem trenutku postavljeni v polno posest dejstev. Vse to, kar vam moram povedati, boste seveda imeli za strogo zaupno. Zadeva je mučna ali vsaj neprijetna. Prepričan sem, da boste v nadaljevanju pogovora (sedite, prosim, gospod Studdock) v svoji sedANJI situaciji spoznali, kako zelo modro smo ravnali, da smo že od vsega začetka zagotovili naše policijske sile – dali smo jim sicer zelo neposrečeno ime.«

Mark si je obliznil ustnice in sedel.

»Moj odpor do tega problema,« je nadaljeval Wither, »bi bil seveda veliko bolj resen, če ne bi čutil, da vam lahko zagotovim – *vnajprej*, razumete – popolno zaupanje, ki ga vsi čutimo do vas in za katerega zelo močno upam (tu je prvič pogledal Marka v oči), da ga boste začeli vračati. Mi tukaj se imamo tako zelo za brate in – ee – sestre: tako zelo, da karkoli pride med nas v tej sobi, lahko imamo za zaupno v najbolj polnem pomenu besede in zavzel se bom za to, da se bomo vsi čutili upravičene razpravljati o stvari, ki jo bom povedal, na kar najbolj možen človeški in neformalni način.«

Nenadoma ga je prekinil glas gospodične Hardcastle, učinek je bil podoben, kot bi se zaslišal strel iz pištole.

»Denarnico si izgubil, Studdock,« je rekla.

»De-denarnico?« je vprašal Mark.

»Da. Denarnico. Listnico. Reč, v kateri hraniš beležke in pisma.«

»Da. Izgubil sem jo. Ste jo našli?«

»So v njej trije funti deset, poštni kupon za pet šilingov, pismo ženske, ki je podpisano z Myrthle, pisma bractonskega blagajnika, G. Hernshawa, F. A. Browna, M. Belcherja in račun za obleko firme Simondsa & Sons, Trgovska cesta 32a, Edgestow?«

»No, bolj ali manj drži.«

»Tu je,« je dejala gospodična Hardcastle in pokazala na mizo. »Ne, ne boš,« je dodala, ko je Mark stopil proti njej.

»Kaj zaboga je zdaj to?« je vzkliknil Mark. Njegov glas je bil tak, kot bi ga skoraj vsak človek uporabljal v takih okoliščinah in ki bi ga policaji verjetno opisali kot »gobezdanje«.

»Nič takega,« je dejala Hardcastlova. »Ta denarnica je bila najdena v travi poleg ceste kakih pet jardov stran od Hingestovega trupla.«

»Moj Bog!« je vzkliknil Studdock. »Menda ne mislite ... to je nesmisel.«

»Nikar se ne obračaj *name*,« je dejala gospodična Hardcastle. »Nisem odvetnik niti porota niti sodnik. Samo policistka sem. Govorim ti dejstva.«

»Naj razumem, da sem osumljen Hingestovega umora?«

»Mislim,« je dejal podpredsednik, »da se vam ni treba niti najmanj bati, da bi bila na tej stopnji kaka radikalna razlika med vašimi sodelavci in vami glede tega, kako bi bilo potrebno gledati na to zelo bolečo zadevo. Vprašanje je resnično notranje narave ...«

»Notranje narave?« je jezno planil Mark. »Če jo razumem, me gospodična Hardcastle obtožuje umora.«

Witherjeve oči so ga pogledale kot iz neskončne daljave.

»Oh,« je dejal. »Mislim, da gospodični Hardcastle njen položaj ne daje teh pravic. Element, ki ga predstavlja v Inštitutu, bi naj bil strogo *ultra vires*³⁶ glede izvajanja kakr-

---

36 Onstran pristojnosti.

šnihkoli zadev te vrste v NIKE – tako predvidevam, ampak seveda zgolj za potrebe dokaza, ki so ga želeli ali bi ga morali želeli na naslednji stopnji. Kar pa se tiče odnosa do zunanjih oblasti, bi bilo njihovo delovanje, kakorkoli ga definiramo, z vsakim dejanjem te vrste čisto protislovno; vsaj v smislu, v katerem razumem, da vi uporabljate te besede.«

»Toda jaz imam opraviti z zunanjimi oblastmi, tako domnevam,« je dejal Mark. Imel je suha usta in moral se je prisiliti, da je govoril tako glasno, da so ga slišali. »Če prav razumem, gospodična Hardcastle meni, da bom aretiran.«

»Nasprotno,« je dejal Wither. »To je natančno eden tistih slučajev, v katerem se vidi velikanska vrednost tega, da imamo svojo izvršilno moč. Bojim se, da obstaja problem, ki bi vam lahko povzročil hude težave, če bi redna policija odkrila denarnico ali če bi bili mi v koži navadnega državljana, ki čuti za svojo dolžnost – ki bi jo morali čutiti tudi mi, če bi se kdaj znašli v tako zelo drugačnem položaju – da jim mora predati denarnico. Ne vem, če vam je gospodična Hardcastle dovolj natančno pojasnila, da so to bili njeni uslužbenci in da so ti edini, ki so prišli do tega – ee – obremenjujočega odkritja.«

»Kaj zaboga hočete reči?« je vprašal Mark. »Če gospodična Hardcastle ne misli, da je to primer *prima facie*³⁷ proti meni, zakaj me potem obtožuje na ta način? Če pa misli, da je, kako se lahko izogiba prijavi?«

»Moj dragi prijatelj,« je dejal Wither z mrtvaškim tonom, »na strani komiteja ni niti najmanjše želje, da bi vztrajali pri določanju, predvsem v takih primerih, o zmožnosti delovanja naše policije in še manj (to je tu vprašanje) o njeni zmožnosti nedelovanja. Mislim, da nihče ni predlagal, da bi bila gospodična Hardcastle *primorana* – v kakršnekoli smislu, ki bi omejil njeno lastno iniciativo – z zunanjimi oblastmi, ki so glede na svojo organizacijo manj prilago-

---

37 Na prvi pogled.

jene za ukvarjanje s tako nepredvidljivimi in navidezno tehničnimi preiskavami, kot bodo često nastale, deliti vsa dejstva, ki jih je pridobila sama in njeno osebo v procesu njihovega delovanja znotraj NIKE.«

»Naj razumem,« je dejal Mark, »da gosposkična Hardcastle misli, da ima podatke, ki upravičujejo mojo aretacijo zaradi umora g. Hingesta, pa ljubeznivo ponuja, da jih bo zadržala?«

»No, končno si razumel, Studdock,« je dejala Vila. Trenutek pozneje si je prvičkrat v Markovi prisotnosti prižgala cigaro, puhnila oblak dima in se nasmehnila, ali vsaj toliko odmahnila ustnice, da so se ji videli zobje.

»Ampak ravno tega nočem,« je dejal Mark. To ni bilo čisto res. Misel, da bi se zadeva potlačila na kakršenkoli način in s kakršnimikoli sredstvi, se mu je potem, ko je pred nekaj trenutki stopila predenj, zazdela kot zrak za nekoga, ki se duši. Toda v njem je še živelo nekaj kot zavest državljanske dolžnosti in zato je nadaljeval, kot da ne bi opazil tega čustva, na drug način. »Nočem tega,« je dejal, govoreč dosti preglasno. »Nedolžen sem. Mislim, da bi bilo bolje, če bi šel na policijo – *pravo* policijo, mislim – takoj.«

»Če hočeš biti obsojen na smrt,« je dejala Vila, »potem je to druga reč.«

»Hočem se oprati krivde,« je dejal Mark. »Obtožba bi se v hipu sesula, saj ni otipljivega motiva. In alibi imam. Vsi vedo, da sem tisto noč spal tukaj.«

»Res?« je dejala Vila.

»Kaj hočete reči?« je vprašal Mark.

»*Motiv* je vedno, veš,« je odgovorila. »Za to, da kdorkoli umori kogarkoli. Policist je samo človek. Ko mehanizem steče, je naravno, da hočejo obsodbo.«

Mark se je prepričeval, da ga ni strah. Če le Wither ne bi imel zaprtih vseh oken in še bučečega ognja v kaminu!

»Tam je pismo, ki si ga pisal,« je rekla Vila.

»Kakšno pismo?«

»Pismo g. Pelhamu s tvojega kolidža, datirano pred šestimi tedni, v katerem si zapisal: 'Želim, da bi se Viharni Bill preselil v boljši svet.'«

Spomin na to pisarjenje je Marka zbudel kot ostru fizično bolečina. To je bila ena izmed trapastih šal, ki so se uporabljale v naprednem krogu – domislica, ki si jo lahko na Bractonu desetkrat na dan zabrusil kakemu nasprotniku ali samo tečnejšu.

»Kako je to pismo prišlo v vaše roke?« je vprašal Mark.

»Mislim, gospod Studdock,« je dejal podpredsednik, »da bi bilo zelo neprimerno zahtevati, naj gospodična Hardcastle predstavi kakršnokoli razlago – s podrobnostmi, mislim – o trenutnem delu inštitutske policije. Ko pravim tako, ne mislim niti za trenutek zanikati, da je največje možno zaupanje med vsemi člani NIKE ena izmed najdragocenejših značilnosti, ki jih lahko ima, zares, *sine qua non* tega resničnega, konkretnega in bogatega življenja, katerega razcvet pričakujemo. Vendar nedvomno obstajajo določena področja – seveda ne ostro definirana, temveč neizogibno razodevajoča se kot odgovor na okolje in pokorščino do notranjega etosa ali dialektike celote – v katerih lahko zaupanje, ki vključuje besedno izmenjavo dejstev – ee – prepreči svoj lasten konec.«

»Menda ne mislite,« je vprašal Mark, »da bi kdo s temi besedami mislil resno?«

»Se je kdaj pričakovalo od policista, da bo kaj razumel?« je dejala Vila. »Mislim od *pravega* policista.«

Mark ni nič odgovoril.

»In mislim, da tvoj alibi ni posebno trden,« je rekla Vila. »Pri večerji so te videli v pogovoru z Billom. Opazili so, da si šel z njim skozi vhodna vrata, ko je odhajal. Niso te videli, da bi se vrnil. Nič ni znano, kaj si počel do zajtrka naslednje jutro. Če si se peljal z njim z avtom do kraja umora, bi imel dovolj časa, da bi se vrnil in šel v posteljo tam okoli dveh petnajst. Saj veš, ledeno mrzla noč. Nobenega razlo-

ga, da bi moral imeti posebej blatne čevlje ali kaj podobnega.«

»Če lahko povzamem bistvo tega, kar je povedala gospodična Hardcastle,« je dejal Wither, »je to zelo dobra predstavitev ogromnega pomena inštitutske policije. V njej je toliko prepletajočih se malenkosti, za katere bi bilo nerazumno pričakovati, da jih bodo navadni uradniki razumeli, vendar se tako dolgo, kot ostajajo v tako rekoč našem družinskem krogu (veste, Studdock, na NIKE gledam kot na eno veliko družino), ne sme razvijati težnja, ki bi pripeljala do kake nepravilne sodbe.«

Zaradi neke določene miselne zmede, ki ga je nekoč večkrat napadla v zobozdravniških ordinacijah in v pisarnah ravnateljev, je Mark že skoraj začel enačiti te okoliščine s tistimi, saj se mu je zdelo, da je resnično zaprt med štirimi stenami te pregrete sobe. Ko bi le mogel oditi od tod, za vsako ceno, oditi na svež zrak in v sončno svetlobo, steči čez pokrajino, stran od ponavljajočega škripanja podpredsednikovega ovratnika in rdečih ogorkov na koncu cigare gospodične Hardcastle in od kraljeve slike, obešene nad kaminom!

»Mi vi resno svetujete, gospod, naj ne grem na policijo?«

»Na policijo?« je vprašal Wither, kakor da je ta ideja popolnoma nova. »Zares mislim, gospod Studdock, da si nihče ni predstavljal, da bi naredili kako tako nepopravljivo dejanje. Moglo bi se celo izkazati, da bi po takem dejanju bili spoznani za krivega – nepreklicno krivega, naj takoj dodam – nekakega izdajstva svojih kolegov in posebno gospodične Hardcastle. Seveda ne bi bili več pod našo zaščito ...«

»To je bistvo, Studdock,« je dejala Vila. »Ko si enkrat v rokah policije, si v rokah policije.«

Trenutek Markove odločitve je šel mimo, ne da bi to opazil.

»Torej,« je dejal, »kaj predlagate, kaj naj storim?«

»Jaz?« se je začudila Vila. »Vztrajaj. Srečo imaš, da smo denarnico našli mi in ne kdo od zunaj.«

»Ni ugodno le za – ee – gospoda Studdocka,« je dodal blago Wither, »temveč za ves NIKE. Ne bi mogli biti brez-brižni ...«

»Samo ena težava je še,« je dejala Vila, »in ta je, da nismo dobili tvojega pisma Pelhamu. Samo kopijo. Toda z nekaj sreče se zaradi tega ne bo nič zgodilo.«

»Torej trenutno ni treba storiti ničesar?« je vprašal Mark.

»Ne,« je odgovoril Wither. »Ne. Nobenega neposrednega dejanja, ki bi bilo kakorkoli uradno. Seveda je zelo priporočljivo, da bi ravnali, kot sem prepričan, da boste, z največjo razsodnostjo in – ee – ee – opreznostjo še nekaj sledečih mesecev. Menim, da bo Scotland Yard tako dolgo, dokler boste pri nas, videl, da je neprimerno poskušati s kakšnimi dejanji, razen če bi imeli zares zelo jasno domnevo. Skoraj gotovo se bo v naslednjih šestih mesecih zgodilo kako – ee – merjenje moči med navadno izvrševalno močjo in našo organizacijo, toda mislim, da je zelo malo verjetno, da bi se odločili izvesti ta poskusni primer.«

Witherjeva drža je bila očetovska.

»Mar mislite, da me že sumijo?« je vprašal Mark.

»Upali bomo, da ne,« je odvrnila Vila. »Seveda hočejo ujetnika – to je čisto naravno. Vendar je prekleto malo možnosti, da bi vtaknili svoj nos v prostore NIKE.«

»Ampak, poglejta, še to, presneto!« je dejal Mark. »Ali se ne nadejata, da bi v nekaj dneh zgrabili tatu? Glede tega ne boste storili nič?«

»Tatu?« je vprašal Wither. »Doslej ni bilo nobene sledi, da je bilo truplo oropano.«

»Mislim lopova, ki je ukradel mojo denarnico.«

»Ah, oh, vašo denarnico,« je dejal oni in se nežno gladil po svojem negovanem, prijaznem obrazu. »Vidim. Razumem, a ne, da napovedujete tožbo proti neznanemu storilcu ali storilcem ...«

»O moj Bog!« je zavpil Mark. »Ali niste razumeli, da mi jo je nekdo ukradel? Mislite, da sem bil na licu mesta? Ali *vidva* mislita, da sem morilec?«

»Prosim!« je dejal podpredsednik, »prosim, gospod Studdock, resnično ne smete kričati. Tudi če odmislimo neprimernost kričanja, vas moram spomniti, da ste v navzočnosti dame. Kolikor se lahko spomnim, z naše strani ni bilo o umoru rečenega ničesar in ni bila spisana nobena obtožba. Moja edina skrb je, da bi bilo popolnoma jasno, kaj delamo. Seveda so določeni načini vodenja in določen način obravnavanja, ki bi ga vi teoretično lahko sprejeli in o katerem se mi skoraj ne bi mogli še naprej pogajati. Prepričan sem, da se gospodična Hardcastle strinja z menoj.«

»Meni je čisto vseeno,« je rekla Vila. »Edino tega ne vem, zakaj mora Studdock tuliti na naju, ker ga poskuša obvarovati pred zatožno klopjo. Toda on se mora odločiti. Imela sem naporen dan in ne mislim vse jutro viseti tukaj.«

»Človek bi res mislil,« je dejal Mark, »da je to opravičljivo glede na ...«

»Prosim vas, pomirite se, Studdock,« je dejal Wither. »Kot sem že dejal, gledamo nase kot na eno družino in ne pričakujemo drugega kot formalno opravičilo. Vsi razumemo drug drugega in nihče ne mara – ee – scen. Naj mi bo na najbolj prijateljski način dovoljeno omeniti, da bo komite vsako nestalnost značaja videl kot – no, kot ne preveč ugodno za potrditev vašega delovnega mesta. Pogovarjamo se seveda v najstrožji zaupnosti.«

Mark se še zdaleč ni toliko vznemirjal zaradi službe, kot se je zavoljo svoje varnosti; toda ugotovil je, da je zdaj grožnja, da bo odpuščen, enaka grožnji obešenja.

»Žal mi je, da sem bil grob,« je nazadnje popustil. »Kaj mi predlagate, da storim?«

»Niti nosu ne pomoli iz Belburyja, Studdock,« je svetovala Vila.

»Mislim, da vam gospodična Hardcastle ne bi mogla dati boljšega nasveta,« se je strinjal Wither. »In zdaj, ko se vam bo pridružila gospa Studdock, vaše začasno ujetništvo – saj razumete, da uporabljam to besedo v prenesenem pomenu – ne bo resna težava. Morate gledati na vse to kot na svoj *dom*, gospod Studdock.«

»Oh ... zdaj ste me spomnili, gospod,« je dejal Mark. »Res nisem čisto prepričan v to, da bi imel ženo tukaj. Dejstvo je, da ni preveč dobrega zdravja ...«

»Potem pa sploh morate še toliko bolj poskrbeti za to, da pride.«

»Ne verjamem, da bi ji ustrezalo, gospod.«

P. je zavil z očmi in spregovoril s tišjim glasom.

»Skoraj sem vam pozabil čestitati, gospod Studdock,« je dejal, »za vašo predstavitev našemu Glavi. To označuje pomemben premik v vaši karieri. Zdaj vsi čutimo, da ste resnično eden izmed nas, v globljem pomenu. Prepričan sem, da vam zdaj še na misel več ne pride, da bi odklonili prijateljsko – skoraj očetovsko – skrb, ki jo čuti do vas. Zelo si želi pozdraviti gospo Studdock med nami, in sicer čimprej.«

»Zakaj?« je nenadno vprašal Mark.

Wither je pogledal Marka z neopisljivim smehljajem.

»Moj dragi dečko,« je dejal. »Veste, zveza. Družinski krog. Ona bo ... bo družba za gospodično Hardcastle.« Preden je Mark prišel k sebi od te vznemirljive nove zamisli, se je Wither dvignil in oddrsal proti vratom. Obstal je z eno roko na kljuki, drugo pa je položil Marku na ramena.

»Morate biti že lačni, ko niste imeli zajtrka,« je dejal. »Ne pustite se zadrževati. Obnašajte se kar najbolj oprežno. In – in ...« zdaj se mu je obraz nenadoma spremenil. Široko odprta usta so bila nenadoma videti kot usta razbesnele živali: kar je bila ostarela meglenost oči, je postalo odsotnost slehernega značilno človeškega izraza. »In privedi dekle. Si razumel? Pripelji ženo,« je dodal. »Glava ... ne čaka rad.«

Ko je Mark zaprl vrata za seboj, je takoj pomislil: »Zdaj! Oba sta notri. Vsaj minuto varen.« Niti toliko ni čakal, da bi si vzel klobuk, urno je odkorakal k vhodnim vratom in se pognal dol. Nič razen fizične nezmožnosti mu ne bo preprečilo, da bi šel v Edgestow in posvaril Jane. Za naprej ni imel načrtov. Tudi za slabotno misel na beg v Ameriko, ki je v boljših letih hrabrila marsikaterega ubežnika, ni bil prikrajšan. V časopisih je že bral o topli pohvali NIKE in vsem njegovim delom, ki je prišla iz Združenih držav in iz Rusije. Napisal jo je nek ubog pisun, kakršen je bil sam. Njihovi kremplji so se zarili v vse dežele: če bi mu kdaj uspelo izpluti, so na čezoceanskih ladjah; če bi kdaj potoval skozi kako tuje pristanišče s tovorno ladjo, bi ga njihovi zastopniki pričakali.

Prečkal je cesto in prišel v območje dreves. Komaj minuta je minila, odkar je zapustil urad p.-ja in nihče ga ni zalotil. Toda včerajšnja dogodivščina se je ponovila. Pot mu je zaprla visoka, sključena, podrsavajoča, kašljajoča postava, mrmrajoča melodijo. Mark se nikoli ni tepel. Poddedovani nagoni, skriti v njegovem telesu – v telesu, ki je bilo v mnogih ozirih modrejše kot razum – so usmerili udarac v glavo senilnega starca, ki je preprečeval prehod. A udarca ni bilo. Postava je nenadoma izginila.

Bolje poučeni se nikoli niso čisto strinjali z razlago tega doživljanja. Možno bi bilo, da je Mark, ki je bil izčrpan od tega in prejšnjega dne, videl privid Witherja, kjer Witherja ni bilo. Lahko pa je neprestano pojavljanje Witherja, ki je skoraj ob vsakršni uri strašil po mnogih sobah in hodnikih v Belburyju, pomenilo, da je to (v nekem dobro preverjenem pomenu besede) duh – eden izmed čutnih vtisov, ki jih močne osebnosti v svojem končnem razkrajanju lahko vtisnejo, bolj pogosto sicer po smrti, včasih pa že prej, v samo strukturo stavb in ki se ga ne da odstraniti z eksor-

cizmom, treba je enostavno celo stavbo arhitektonsko preurediti. Ali pa bi to lahko bile navsezadnje tiste duše, ki so izgubile duševni mir, pa so za kratek čas sprejele v povračilo ničev privilegij, da se lahko ponovno pojavijo na različnih mestih kot duhovi. Na vsak način je stvar izginila, kar koli je že bilo.

Pot je tekla poprek čez potravljeno polje, zdaj osmojeno s slano, nebo je bilo megleno modro. Nato je prišel do ograje, za katero je pot vodila čez tri njive in vzdolž gozdnega roba. Zavila je malo na levo, mimo zadnje strani kmetije in po jezdni poti tekla skozi gozd. Ko je prišel na plano, je zagledal vrh zvonika v Courthamptonu; zdaj so se Marku noge šele prav ogrele in začel je čutiti lakoto. Nato je prečkal cesto skozi čredo krav, ki so sklanjale glave in puhale vanj, se spustil po brvi čez potok in tako prišel na polede neke kolovoze podeželskih cest, ki so ga pripeljale v Courthampton.

Prva stvar, ki jo je videl, ko je prišel na vaško cesto, je bil kmečki voz. Ženska in trije otroci so sedeli poleg moža, ki ga je vozil, in voz je bil naložen s predalniki, posteljami, žimnicami, škatlami in kanarčkom v kletki. Takoj za njimi so peš prišli moški, ženska in otrok in peljali otroški voziček, ki je bil ravno tako naložen z majhnimi hišnimi predmeti. Za temi je prišla družina, ki je potiskala ročni voziček in nato težko natovorjen avto, ki je nenehno trobil, pa kljub temu ni mogel prehiteti sprevoda. Takšen promet se je neprestano vil skozi vas. Mark še ni videl vojne; če bi jo, bi takoj prepoznal znamenja bega. V vseh teh konjih in ljudeh, ki so se utrujeno vlekli naprej, in v vseh teh naloženih vozovih bi jasno prebral sporočilo: »Za nami je sovražnik.«

Promet je bil tako nepretrgan, da je komaj prišel do križišča pri gostilni, kjer je našel uokvirjen avtobusni vozni red. Do dvanajst petnajst ne bo nobenega avtobusa, ki bi peljal v Edgestow. Postopal je naokrog, ne da bi razumel, kar je videl, vendar se mu je zdelo čudno: Courthampton je

bil navadno čisto mirna vasica. Zaradi nekakega srečnega in trdnega slepila se je zdaj, ko ni bilo videti Belburyja, čutil manj izpostavljenega nevarnosti in presenetljivo malo je mislil na svojo prihodnost. Nekoliko je mislil na Jane in nekoliko na slanino z jajci in na ocvrto ribo in na črne, dišeče curke kave, tekoče v velike skodelice. Gostilna se je odprla ob pol desetih. Vstopil je in naročil vrček piva, kruh in sir.

Lokal je bil sprva prazen. V naslednje pol ure se jih je nakapljalo še nekaj, nazadnje so bili kaki štirje. Najprej niso govorili o tem nesrečnem sprevedu, ki se je ves čas vil mimo okna. Nekaj časa namreč sploh niso govorili. Nato se je oglasil prav majhen možakar, z obrazom kot star krompir, ne da bi se posebej ozrl v kogarkoli: »Ono noč sem videl starega Rumbolda.« Kakih pet minut ni nobeden nič odgovoril, nato pa je čisto mlad možki v gamašah pripomnil: »Rekel bi, da mu je žal, da je sploh poskušal.« Na ta način je tekel pogovor o Rumboldu še nekaj časa. Šele ko se je tema o Rumboldu temeljito izčrpala, je pogovor začel zelo po ovinkih in postopno osvetljevati tok prebežnikov.

»Še prihajajo,« je dejal eden.

»Ah,« je odvrnil drugi.

»Zdaj jih ne more biti več veliko.«

»Prepričan sem, da ne vedo, kje bodo našli streho.«

Postopoma je prišla vsa zadeva na dan. Bili so begunci iz Edgestowa. Nekatere so vrgli iz hiš, druge so prestrašili nemiri in še bolj ponovna vzpostavitev reda. V mestu se je uveljavilo neko vzdušje terorja.

»Povedali so mi, da so jih včeraj dvesto zaprli,« je dejal gostilničar.

»Ah,« je odvrnil mladenič. »Težki kalibri so, ta policija NIKE, vsi, kolikor jih je. Še mojemu staremu očetu so pogнали strah v kosti, vam povem,« je končal v smehu.

»Jaz pa sem slišal govoriti, da policija ni toliko izprijena, kot so delavci,« je dejal drugi.